

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Nc/4/2021
Identifikačné číslo spisu: 1517215997
Dátum vydania rozhodnutia: 08.06.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1517215997.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I. X., bývajúceho v E., proti žalovanému Spoločenstvo vlastníkov bytov Mamateyova 1-3 Bratislava, s o sídlom v Bratislave, Mamateyova 1-3, IČO: 42 177 600, zastúpenému UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mliekarenská 2, o určenie, že zákonné záložné právo na byt nevzniklo, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 50C/36/2017, o návrhu žalobcu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7Co/189/2019, takto

rozhodol:

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. Mariana Harvancová, Mgr. Adela Unčovská a Mgr. Nina Dubovská n i e s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7Co/189/2019.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) pod sp. zn. 50C/36/2017 žalobca podaním z 28. mája 2021 (č. l. 645 a nasl. spisu) uplatnil námietku zaujatosti voči celému senátu 7Co ako aj iným senátom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“). Žalobca žiadal prikázanie tohto sporu Krajskému súdu v Trnave. Žalobca je názoru, že sudcovia okresného súdu a krajského súdu svojimi rozhodnutiami zapríčinili vyše 6 rokov trvajúce zbytočné prieťahy v dedičskom konaní, dražbu poručiteľovho bytu a žalobcovi spôsobili veľké škody, za čo žalobca podal žalobu na náhradu škody aj na Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré je za škody spôsobené nezákonnými rozhodnutiami sudcov zodpovedné. So zreteľom na pomer sudkýň senátu 7Co, ako aj iných sudcov krajského súdu k sporu, možno preto mať odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti rozhodnúť o tom, či záložné právo na byt, ktorý je predmetom súdneho konania o dedičoch bytu, môže počas dedičského konania vzniknúť alebo byť vykonané. Podľa žalobcu sudkyne senátu 7Co svoju zaujatosť k predmetu sporu demonštrovali v rozhodnutí sp. zn. 7CoD/1/2021 z 24. apríla 2021, v ktorom potvrdili rozhodnutie okresného súdu zamietajúce žalobcov návrh prerušiť dedičské konanie. Vo svojom rozhodnutí sa sudkyne senátu 7Co pritom ani nedotkli kľúčovej otázky.

2. Sudkyne krajského súdu senátu 7Co JUDr. Mariana Harvancová, Mgr. Adela Unčovská a Mgr. Nina Dubovská, ktorému senátu bol podľa rozvrhu práce spor pridelený na prejednanie, sa k obsahu

vznesenej námietky zaujatosti vyjadrili a zhodne uviedli, že nemajú žiaden pomer k sporu, k stranám sporu, ani k ich zástupcom. Necítili sa preto vo veci byť zaujatí.

3. Vzhľadom na vyššie uvedené a skutočnosť, že žalobca vznesol námietku zaujatosti aj voči všetkým sudcom krajského súdu, bolo potrebné, aby najskôr Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd, ktorý je nadriadený krajskému súdu, posúdil, či sú vylúčení sudcovia tohto krajského súdu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd Krajskému súdu v Bratislave nadriadený [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] vec prejednal a dospel k záveru, že podmienky vylúčenia zákonných sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu neboli naplnené.

5. V zmysle § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

6. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

7. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Pri posudzovaní skutočností uvádzanej žalobcom v námietke zaujatosti vychádzal najvyšší súd jednak zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu, ako aj z toho, že výnimky z takejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

9. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu buď na návrh strany sporu (§ 52 CSP) alebo na základe návrhu (oznámene) samotného sudcu (§ 50 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť; ale len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v jeho veciach sp. zn. I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98 a II. ÚS 121/03).

10. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (tu pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce však nie je (subjektívne) stanovisko sudcu či presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale iba existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednáwanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť

a rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je tak to, či obava z vychýlenia nestrannosti je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach a objektívnu nestrannosť samozrejme nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť i len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

11. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

12. Z už spomínanej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitý (nie nezaujatý) vzťah k veci má. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

13. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti sudcov, členky senátu 7Co, ktorý má v zmysle rozvrhu práce spor prejednať a o ňom aj rozhodnúť, najvyšší súd ako súd nadriadený uvádza, že je potrebné konštatovať, že sudkyne JUDr. Mariana Harvancová, Mgr. Adela Unčovská a Mgr. Nina Dubovská sa necítia byť zaujaté, pretože ani jedna z nich nemá žiaden pomer ani k sporu, ani k stranám sporu a ani k ich zástupcom. Vzhľadom na uvedené, v danom prípade teda neexistuje žiadny vzťah, pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti.

14. K námietke zaujatosti voči sudcom krajského súdu zo strany žalobcu, že krajský súd svojimi rozhodnutiami zapríčinili vyše 6 rokov trvajúce zbytočné prierahy v dedičskom konaní, dražbu poručiteľovho bytu a žalobcovi spôsobili veľké škody, pričom žalobca najmä nesúhlasil s rozhodnutím sp. zn. 7CoD/1/2021 z 24. apríla 2021, je potrebné poukázať na § 49 ods. 3 CSP, v zmysle ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Toto ustanovenie výslovne vylučuje, aby dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu boli okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prejednávanom spore. Vzhľadom na uvedené, táto námietka nemôže byť sama osebe dôvodom na to, aby najvyšší súd rozhodol o vylúčení sudkýň senátu 7Co, resp. všetkých sudcov krajského súdu.

15. Keďže v danej veci neexistujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalobcom spochybňovaných sudcov Krajského súdu v Bratislave, najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.